

L'abisme del buit

De bell nou Francesc Bodí torna al primer pla de la narrativa valenciana actual –si és que mai l'havia deixat– amb *El soroll de la resta*, una novel·la perfectament travada i amb un important component filosòfic que reflexiona al voltant de la mort i de la vida i alhora crítica la superficialitat de la societat de consum dels nostres dies.

Sovint ocorre que un èxit literari pot acabar per convertir-se en el pitjor enemic del seu autor quan allarga en excés la

seua ombra sobre la resta de la seua obra. És el que podia haver ocorregut a Bodí després d'haver escrit la magnífica *Havanera*. Però aquest, al meu parer, no ha sigut el cas de Bodí en *El soroll de la resta*, atesa la qualitat literària indisputable que la novel·la atresora. I bona part de culpa de la seua qualitat es fonamenta en la tria encertada del personatge principal, Bataller. Aquest és un publicista –o publicitari, tal com en diuen ara– de reconegut prestigi que es troba a punt de l'abisme existencial com a conseqüència, en primer lloc, del seu tercer infart i, en segon lloc, d'haver sigut testimoni del famós tsunami de Tailàndia de 2004, on es trobava per motius laborals. Després d'aquests ensurts seriosos, Bataller decideix abandonar de manera dràstica la seua professió i la seua família i retirar-se al paratge idíl·lic de la vall de Gallinera, on retrobarà trenta anys després Adrienne, un vell amor de la seua època d'estudiant a París. No hi ha res debades en la novel·la: el tercer infart, el tsunami de Tailàndia i la vall de Gallinera esdevenen metàfores que marquen punts d'inflexió, i de reflexió, sobre la vida del protagonista. Perquè si alguna cosa pretén Bodí en aquesta novel·la és fer reflexionar el lector sobre la buidor que impera en la nostra societat. És per aquest motiu que, tot i que trobem característiques que delaten la mà inconfusible de Bodí, la novel·la que tenim entre mans assenyala un canvi

EL SOROLL DE LA RESTA

FRANCESC BODÍ

COL·LECCIÓ «L'ECLÈCTICA», 155

244 PÀGINES | 978-84-9824-351-2 | 19 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2008

considerable respecte a les seues novel·les anteriors. Una d'aquestes característiques a què al·ludia abans i que podem rastrejar fà-

cilment en la trajectòria com a novel·lista de Bodí és la barreja entre realitat i ficció tan típica del realisme màgic que, en especial, amerava pels quatre costats *Havanera* i que trobem també, tot i que en forma i mesura diferents, en *El soroll de la resta*. Perquè encara que no podem encabir la novel·la en el peculiar motlle del realisme màgic, no podem obviar que la constant barreja de realitat i ficció és un dels trets més importants i definitoris d'aquesta novel·la. Al costat d'aquest tret, però, és precís ressaltar-ne un altre: la forta càrrega filosòfica de l'argument. Compertat i debatut, no estaria de sobra titllar *El soroll de la resta* de novel·la filosòfica, amb la limitació inherent que això comporta. Per a bé i per a mal, doncs, podríem parlar-ne de novel·la filosòfica. I dic per a bé i per a mal perquè, si bé moltes reflexions filosòfiques que hi trobem arruixen una llum imprescindible per a copsar la realitat que van construint els personatges, en altres casos va en clar detriment del desenvolupament de l'acció que se'ns està narrant; en altres paraules, l'excés de reflexió, en ocasions, arriba a entebancar la fluïdesa de la narració. Tot i això, Bodí reix amb solvència i aconsegueix harmonitzar amb mestria l'argument, l'estructura narrativa i els personatges per a bastir una novel·la notable.

□ Salvador Ortells Miralles
Lletres Valencianes, n° 25

Personas que se encuentran

Los seis cuentos reunidos en *El boxeador polaco* dan cuenta del complejo y rico universo literario del guatemalteco Eduardo Halfon. Historias de corte autobiográfico en las que se entrelazan magistralmente literatura y realidad.

EL BOXEADOR POLACO

EDUARDO HALFON

COLLECCIÓ «NARRATIVA CONTEMPORÁNEA»

112 PÁGINES / 978-84-8191-910-3 / 13 EUROS

EDITORIAL PRE-TEXTOS, VALÈNCIA, 2008

En uno de los cuentos que recoge esta colección (tercera, tras «El ángel literario» y «Siete minutos de desasosiego», libros publicados por Anagrama y Panamericana, respectivamente), la voz del narrador, que pasa por ser la del mismo autor, Eduardo Halfon (1971), ingeniero de formación, escritor vocacional —esto es, lo que podemos entender por un escritor verdadero— se interroga cómo la literatura podría «rasgar» la realidad. Porque ni siquiera él mismo lo sabe. Intuye (y así nos lo demuestra) que literatura y vida están imbricadas, siguiendo las tesis de Sainte-Beuve; ahora bien, que literatura y realidad mantengan una relación de igual a igual, eso es una cosa que pasa, primero, por definir (y diferenciar) ambas. Cuestión en absoluto baladí.

La literatura de Halfon, esto sí lo podemos asegurar, se compone de preguntas, de esa certeza de la incertidumbre que tiene como lema todo escritor que

se precie, de la misma literatura y de sus creadores, de la soledad y del desamparo, en fin, del que escribe. Porque, a fin de cuentas, escribir, ¿para qué? Y no obstante ahí seguimos. Inmersos en una búsqueda imposible. Cogiendo papel y lápiz y escribiendo cuanto creemos que puede descifrarnos otros pliegues, otros rincones que no están a la vista, otros mundos no tan lejanos. De la multiplicidad de modos y maneras de contar, de las voces y los registros, más o menos cercanos, también. En ese terreno se halla la escritura de Halfon: buscando a tientas, tratando de descifrar lo indescifrable.

No había leído uno con anterioridad nada de Eduardo Halfon. Y de repente quiere leerlo todo. Porque en estos seis cuentos, breves, preciosos (lástima que se haya deslizado alguna que otra errata entre sus páginas), hay literatura, historias bien trenzadas y definidas. Historias autobiográficas que merecen la pena porque sin embargo te habrán revelado detalles de tu vida presente, o tal vez futura. Historias, en fin, muy bien contadas que uno puede hacer suyas. ¿Qué más podríamos pedir?

Los seis cuentos que componen este libro le dejan a uno con más sed de la que tenía. Como un buen licor, que no la sacia, sino que tiende a aumentarla, estos

relatos atrapan por su inmediatez, por su calor. Y ahí cabe destacar su estilo, preciso y sobrio. Contribuyen a ese tono particular sus personajes, por lo demás poco comunes: personas extrañas al fin y al cabo que se encuentran milagrosamente. El profesor y el alumno, en el espacio delimitado de la literatura. El boxeador polaco y el judío que da con sus huesos en Auschwitz, en la confidencia. El mismo escritor, Halfon, con las realidades que ha de llevar al papel de este modo, de aquel otro. Historias, en fin, que dan pie a esas desasosegantes preguntas que todos podríamos hacernos. ¿Por qué yo? ¿Por qué ahora? Por ejemplo.

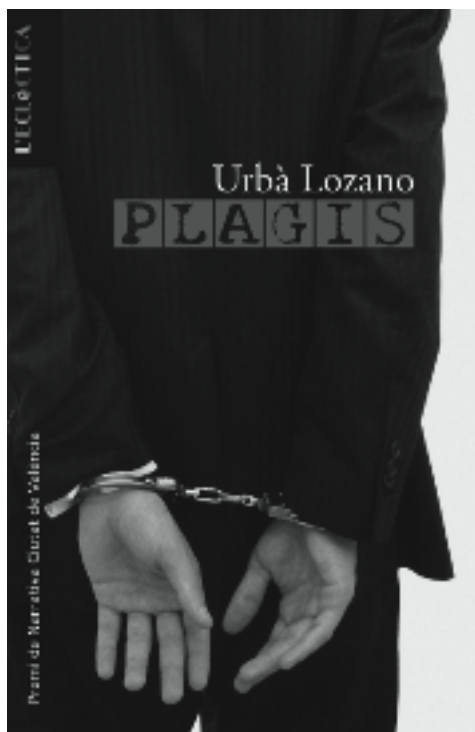

□ *Rafa Martínez*
Lletres Valencianes, nº 25

Viñeta de
Susan Hiller
(1997)

Tot allò que no és tradició és plagi

Quina relació pot tenir un conte de Santiago Rusiñol amb l'esquarterament d'una funcionària de l'Ajuntament de Carlet? Aquesta és una de les moltes preguntes a què respon amb una especial gràcia –en el sentit més ampli del terme– narrativa aquesta segona novel·la de l'escriptor d'Alginet, Urbà Lozano.

PLAGIS

URBÀ LOZANO

PREMI DE NARRATIVA CIUTAT DE VALÈNCIA 2007

COL·LECCIÓ «L'ECLÈCTICA», 154

200 PÀGINES / 978-84-9824-350-5 / 19 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2008

Les lletres valencianes estan d'enhonorabona. *Plagis*, la novel·la guanyadora del Premi de Narrativa Ciutat de València 2007, és mereixedora indiscutible d'un premi literari –si ha de ser aquest o qualsevol altre, ja no ho sé. Si la llegiu, comprovareu en carn pròpia que esteu davant d'una obra diferent, que ens enganxa des del primer capítol, una novel·la certament memorable. Si la rellegiu, com s'ha de fer amb els clàssics segons la sàvia recomanació d'Italo Calvino, descobrireu els diferents nivells de lectura possibles que reivindica Lozano per a la seua obra i qui sap si algun dels plagis encoberts amb què l'autor ha minat la seua última creació literària.

De la novel·la, en vull ressaltar tres aspectes. D'una banda, la tècnica narrativa, on hi podríem encabir les diverses focalitzacions adoptades en cada capí-

tol per narrar-nos d'una manera calidoscòpica un tot molt ben travat. Així com l'estructura, amb ingredients sovint metaliteraris que concedeixen a l'autor la possibilitat impagable de construir una trama perfecta i de gaudir mentre ho fa. Sembla que la casualitat és la norma, però a mesura que avancem en la lectura i anem lligant caps, observem que no hi ha res atzarós o, millor dit, que el que en un principi ho era, deixa de ser-ho i dóna pas a la causalitat. En certs moments, i tenint en compte que són novel·les molt diferents, *Plagis* m'ha fet recordar, tècnicament parlant, una novel·la que vaig ressenyar fa poc en aquesta mateixa revista: *De tot cor*, d'Andreu Martín. Ara, que ben pensat, també m'hauria pogut recordar, pel que fa a aquest aspecte i tenint en compte el mateix que us deia ara, *Mirall trencat*, de Rodoreda, per exemple.

De l'altra banda, en destaque, com va fer Vicent Borràs en el discurs de presentació de *Plagis* a Alginet, l'humor. I, per tant, l'efecte catàrtic, higiènic i totalment recomanable que es deriva de la seua lectura... o relectura, això ja, a gust del consumidor. I us en transcriu un fragment que parla per ell mateix. Una xicoteta variació de l'*in dubio pro reo*, mentre traslladen l'autor del crim novel·lesc a les dependències policials:

«[...] que la policia en lloc de l'*in dubio pro reo*, era més partidària de posar en pràctica l'*in dubio arreo*, aquesta última màxima entesa com a barreja de llatí i el castellà, ambdues llengües indubtablement imperials». I amb una nota a peu de pàgina, l'autor acaba de reblar el clau humorístic i diu que el que fa la policia, recolzant-se en la versió adaptada de la dita llatina, és: «En cas de dubte comence a ventar hòsties –en una traducció més aviat lliure.»

Finalment, també vull posar l'èmfasi en el treball que, enginyosament, es fa, des de diferents perspectives, amb la llengua literària. Aquesta tasca implica una voluntat explícita d'exhibicionisme lingüístic, en aquest cas gens gratuït. Per tot això, i per moltes més coses, les lletres valencianes estan d'enhorabona.

□ Isabel Clara Moll Soldevila
Lletres Valencianes, nº 25

~~ambargo las que ofrece~~

Els llibres de viatges

Sempre s'ha dit que viatjar obri la ment, ens fa millors persones i tot això. Joaquín López Cruces sembla que vol demostrar-ho en *Por el camino yo me entretengo*, un llibre de viatges inaudit, més visual que verbal, ple d'amics, indrets i monuments visitats.

POR EL CAMINO YO ME ENTRETENGO

JOAQUÍN LÓPEZ CRUCES

164 PÀGINES / 978-84-96730-28-1 / 20 EUROS

EDICIONS DE PONENT, ALACANT, 2008

Com que nosaltres no tenim l'experiència vital de l'autor ni la seua gràcia natural per retratar allò que veu —una gran virtut, sens dubte, que no totes les persones posseïm—, potser el millor seria oferir al lector un llistat molt abreujat dels llocs que visita, ja que, el que són les visites, sens dubte ell les explicarà molt millor que nosaltres, que en general no hi hem anat. Alguns d'aquests llocs són: Toledo, Escalona, Carrión de los Condes, Madrid, París, Londres, Bruges, Amsterdam, Luxemburg, Pamplona, Estella, Viana, Nájera, Santander, Comillas, San Vicente de la Barquera, Unquera, Covadonga, Cangas, Oviedo, Gijón, Granada, La Carolina, Almagro, Daimiel, Orgaz, Sonseca, Villarejo de Salvanes, Lleida, Espot, Andorra, Salardú, Boí, Aigüestortes, Benasc, Aravaca, Annécý, Santander, Liencres, Orduña, Pedraza, Ginebra, Colchester, Escòcia, Essex, Artze, Bilbao, Erratzu, Zugarramurdi, Rodalquilar o Polònia, per citar-ne tan sols uns pocs exemples. No obstant això, un llibre tan ple de vida com aquest estaria coix sense amics, molts amics, països plens d'amics, entre els quals hi ha: Saïd, Quino, María del Mar, Paqui, Dami, Ignacio, Carmen, Rachida, Aurora, Izaskun, Vane, Sara, Zahíra, Neshe, Berkant, Helen, Carola, Inma, Javier o l'in-

evitable Pepe, entre molts altres que l'espai d'aquesta revista (sencera) ens impedeix ressenyar com indubtablement mereixerien. Tanmateix, Javier Olivares, un altre amic que en aquest cas convindria destacar potser perquè signa el pròleg de l'obra, ja defineix l'autor com a híbrid professional de cartògraf i humorista, cosa que a més de ser totalment inefable dóna una idea aproximada de com és de difícil descriure una publicació com aquesta. Perquè sens dubte el lector sagaç ja es deu haver adonat, en la seua sagacitat, que és tan inútil una ressenya d'una obra d'aquestes característiques com ho és aquest ressenyista per escriure-la i com ho és, també, en general per tot allò que tinga a veure amb la vida, amb el món i amb com és de meravellosa, espontània, fresca i alegre la gent que sap apreciar-los en la seua justa mesura, naturalment.

□ *Felip Tobar*

Lletres Valencianes, n° 25

Georges Braque,
dibujo

Cita amb la corrupció

En clau de novel·la negra, Àngels Moreno denuncia en *Cita a la matinada* un dels casos més sonats de corrupció al si del sistema valencià d'oposicions. Amb un bri d'intriga, i sense perdre de vista l'humor més negre, aquesta és una història que treu fum.

CITA A LA MATINADA

ÀNGELS MORENO

PREMI VICENT ANDRÉS ESTELLÉS

COL·LECCIÓ «L'ECLÈCTICA», 148

279 PÀGINES / 978-84-9824-278-2 / 19 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2008

Les novel·les d'Àngels Moreno (Gandia, 1939) tenen, al meu parer, un gran encert en els temes que tracta i en el plantejament en clau *thriller* que en fa, i probablement per això *Cita a la matinada* ha estat reconeguda amb el Premi Vicent Andrés Estellés de Narrativa Bancaixa 2007.

Però al marge de guardons literaris, aquesta novel·la –cosa que no ocorria en les anteriors– és una petita bomba de relotgeria. Vull dir, basada en fets reals, tal com l'autora i les solapes del llibre ens asseguren, si el que ací llegim –al marge de la hipèrbola literària que comporta tota ficció– desvetla i reflecteix una part de l'entramat que hi ha darre de certs concursos públics, cal treure's el barret davant d'Àngels Moreno, per la valentia que ha mostrat a l'hora de traslladar a la ficció un tema tan tèrbol, basat en una experiència que va tenir la sort d'escoltar de primera mà.

Però, de què parlem? es demanarà segurament el lector. Doncs, parlem de corrupció, d'una «màfia descarada que envolta les oposicions i que a més d'actuar amb total impunitat, es creu amb dret a fer-ho»; parlem d'abús de poder i de tenir la cara ben dura. I de tot això, n'és víctima Juli, el protagonista d'aquesta història, un jove entestat en ser bomber, passe el que passe, per a la qual cosa es prepara a consciència, i fins i tot ajuda a preparar-se d'altres companys, i que, malgrat això, es veu sospitosament eliminat en tres oposicions valencianes consecutives.

Al voltant d'aquest argument, Moreno ha construït la trama a partir d'una estructura que s'ajusta molt bé a les exigències de la novel·la d'intriga: un començament impactant i desconcertant, a partir del qual el personatge ens du en *flashback* als orígens de la història, fins que arribem al present, i una porta oberta al final de la història davant de la qual el protagonista es prepara per un canvi que el lector pot imaginar i probablement ho fa.

Mentrestant, en Juli –cegat en tot moment per la seua obsessió– viu un rosari de penalitats i turments que el deixen ben minvat, tant en el cos com en la ment. Un desgast al qual s'afegiran la ruïna econòmica i el mal d'amors.

A partir d'aquests elements, doncs, Àngels Moreno fa passar al lector una bona estona a partir d'una història de tocs surrealistes, inspirada en una experiència d'aquelles per tornar-se boig. I tot això ho fa transcórrer l'escriptora per una atmosfera densa i corprenedora, que si bé en ocasions podem trobar desmesurada, en altres és ben creïble.

En canvi, potser alguns personatges i situacions resulten forçats, un tant difícils de pair, però tot i així la història enxampa des d'un primer moment: d'una banda, en desvetlar un comportament corrupte, i de l'altra, tot mostrant-ne les conseqüències tan nefastes sobre el nostre personatge, qui, dit de passada, es veu immers en altres trames corruptes i en relacions paral·leles que li faran, mai millor dit, jugar amb foc i estar a punt de cremar-s'hi.

□ Lourdes Toledo
Lletres Valencianes, n° 25

La condició de totes les dones

La muerte y la doncella I-V són cinc peces teatrals breus, més un epíleg, protagonitzats per models diferents de dona, on l'escriptora austríaca Elfriede Jelinek reflexiona sobre la condició femenina, un tema que alimenta la major part dels seus textos.

LA MUERTE Y LA DONCELLA I-V

ELFRIEDE JELINEK

COL·LECCIÓ «NARRATIVA CONTEMPORÀNEA»

152 PÀGINES / 978-84-8191-881-6 / 17 EUROS

EDITORIAL PRE-TEXTOS, VALÈNCIA, 2008

L'escritura d'Elfriede Jelinek és exigent. Molt exigent. I reclama un destinatari avesat a textos compactes, que no es deixin desentranyar sense una lectura activa. I no sols això: exigeix també una familiaritat notable amb tota una gamma de símbols, de referències, sense els quals els textos de l'autora perden massa matisos. Es tracta d'una literatura sense concessions. Radical. Plenament compromesa amb ella mateixa. *La muerte y la doncella I-V. Dramas de princesas* va ser publicada en alemany en 2003, l'any anterior a l'obtenció per Jelinek del premi Nobel de Literatura. Es tracta de cinc peces teatrals concebudes com a entreactes d'obres anteriors. Cinc textos en aparença independents que, no obstant això, mantenen lligams suficients per a ser considerats, alhora, cinc esglaons d'una escala única. Cinc reflexions encadenades sobre el gran tema de les obres de Jelinek: la condició de la dona. Per a confegir aquests drames de princeses, Jelinek fa servir tres personatges de conte –Blancaneu, la Bella Dorment i Rosamunda–, una icona popular del segle xx –Jacqueline Kennedy-Onassis–, i tres poetesses suïcides: Sylvia Plath, Ingeborg Bachmann i Inge Muller. A partir d'aquestes figures, reflexiona sobre la impossibilitat de les dones per assolir una vida plena, sense els límits que els imposa una societat on són els homes

els qui dicten les normes. Una societat que redueix les dones a simples estereotips. Així Blancaneu, condemnada a la bellesa, que trobarà la mort a mans del caçador quan decidisca buscar la veritat. Així la Bella Dorment, que no es podrà desprendre de la dependència del bes del príncep sense el qual no pot fruit de la vida. Així Rosamunda, les ambicions d'escriptora de la qual cauran indefectiblement en l'oblit. Així també Jackie, que, a través del llenguatge de la roba, intentarà –i fracassarà– fer de la seua pròpia vida una obra d'art. Així també les tres poetesses sobre les quals Jelinek fa girar l'acció de l'última peça, «La pared». Un mur que representa l'espai limitat on la societat reclou les dones i que totes elles –escriptors brillants– intentaran superar. Fracassaran totes tres i, finalment, en una cruel metàfora, acabaran netejant la paret amb les pròpies mans. Les mateixes mans que són capaces d'escriure textos sublims. *La muerte y la doncella I-V* es tanca amb un epíleg en què, a propòsit del funeral de lady Diana Spencer, l'escriptora austríaca reflexiona sobre la nova versió dels vells contes de fades, ara esdevinguts un espectacle mediàtic on els tradicionals caçadors s'han convertit en fotògrafs sense escrúpols. Però en els quals la dona continua sent la mateixa víctima de sempre.

□ Vicent Usó

Lletres Valencianes, n° 25

Les portes de la mitjanit

Els lectors anglosaxons han escollit *Els fills de la mitjanit*, de Salman Rushdie, com la millor novel·la que ha rebut el prestigiós premi Booker en el seus quaranta anys d'història. Coincidint amb aquest guardó, Bromera recupera en la nostra llengua aquesta obra que ha esdevingut un clàssic de la literatura.

ELS FILLS DE LA MITJANIT

SALMAN RUSHDIE

TRADUCCIÓ DE JOAN SELLENTARÚS

COL·LECCIÓ «L'ECLÈCTICA», 156

608 PÀGINES / 978-84-98243-83-3 / 24 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2008

L'escriptor Salman Rushdie torna a estar present a les prestatgeries dels llibres en valencià. Edicions Bromera ha apostat per posar, de nou, a l'abast dels lectors del nostre territori un dels millors llibres d'aquest escriptor de prestigi internacional. *Els fills de la mitjanit* és una novel·la publicada el 1981, que ben prompte va rebre el reconeixement dels lectors i dels crítics, ja que aquell mateix any li van atorgar el premi Man Booker. Posteriorment, l'any 1993, també va obtindre el Booker of the Booker, un premi al millor dels guardonats fins aleshores. I ara, una enquesta feta per Internet i per telèfon mòbil a lectors de tot el món l'ha confirmat com la millor novel·la dels quaranta anys del Booker Prize. I amb aquest important aval torna als catàlegs editorials de la nostra llengua l'obra de l'escriptor nascut a Bombai.

El nom de l'autor de *Els fills de la mitjanit* estarà sempre associat a la polèmica que el llibre *Versos satànics* va despertar entre l'integrisme islàmic. La condemna per blasfem el va obligar a viure alguns anys amagat, però, per una altra banda, també va despertar l'interés d'editors i lectors de tot el món per conèixer la seua obra. Aquesta va ser una perillosa carta de presentació que ens ha permés descobrir l'estil captivador del segell Rushdie. Els pròxims anys, l'editorial d'Alzira ha anunciat que recuperarà les obres d'aquest escriptor. I per a encetar aquesta sèrie, han escollit l'obra que molts experts qualifiquen com el bressol on s'han criat el seu món literari. De fet, aquesta novel·la posa al descobert la encertada conjunció entre la tradició oral índia i les influències dels grans autors de la literatura contemporània. Un fet lligat a la biografia d'aquest autor, que va nàixer a l'Índia en una família musulmana, però va acabar graduant-se a Cambridge i adoptant la nacionalitat britànica.

Els fills de la mitjanit narra la història d'un xiquet amb poders paranormals que naix a la mitjanit del 15 d'agost de 1947, precisament en el moment exacte de la independència d'Índia i de Pakistan respecte de Gran Bretanya. El protagonista del relat, Saleem Sinai, i

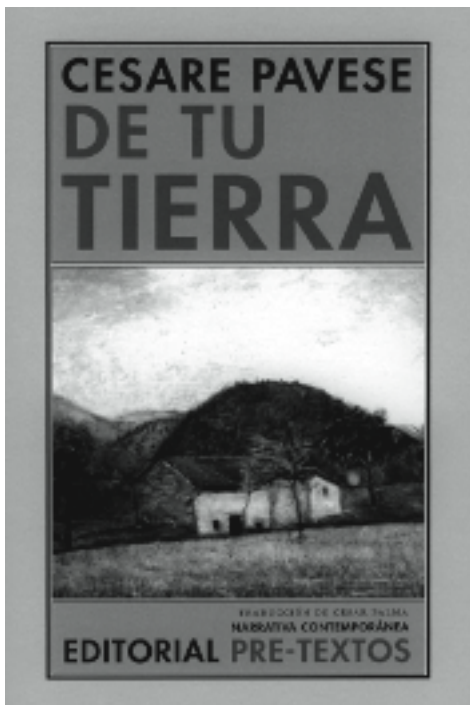
els nadons que naixen aquella mitjanit reben una sèrie de poders màgics. La història del país es personifica en el protagonista: és la història de la nissaga familiar que el precedeix i és la història de l'atzar i l'empenta que ha possibilitat el seu engendrament. Al mateix temps, les singulars aptituds esdevenen un reflex de les il·lusions que ens contagien els inicis. Però, el pas dels anys ens portarà al balafament de l'esperança que desemboca en un amarg destí on acaba aquesta crònica del fracàs.

No cal oblidar que aquesta enrevessada trama literària descansa sobre l'estil Rushdie, un estil exigent, amb ell mateix i amb el lector. La digressió, la ruptura de la linealitat i les reflexions sobre la capacitat demiúrgica de la memòria són alguns dels elements interns que basteixen l'arquitectura de la novel·la. I per fora, una façana amb finestres que mostren la tradició oral índia i balcons d'humor negre i sàtira política. Però, l'element més aclaparador i sorprenent d'aquesta novel·la és la capacitat d'obrir noves portes d'entrada allà on el lector no ho espera.

□ Ricard Peris
Lletres Valencianes, nº 25

Realismo y sinsentido

Pre-textos prosigue con su recuperación de los principales textos del escritor italiano Cesare Pavese publicando la segunda novela del autor, *De tu tierra*. Obra que ejerció considerable influencia en el realismo de la guerra y posguerra italianas, *De tu tierra* se caracteriza por un eficaz análisis de la dureza, rayana en la brutalidad, de la vida campesina en la Italia de su tiempo, así como por el eficaz tratamiento de un crimen de sangre exento de sentido.

De tu tierra, novela publicada en 1941, pero escrita en 1939, tras la dolorosa crisis psíquica y moral sufrida por Pavese en 1935-1936, es obra con que abre el fuego en su particular carrera contra el hermetismo de la literatura italiana de su tiempo y a favor de una escritura ceñidamente realista, con claras influencias norteamericanas tanto en la preponderancia del diálogo y la acción como en la preferencia por los ambientes opresivos. Publicada después del poemario *Trabajar cansa* y de la novela *La cárcel*, *De tu tierra* cuenta, sobre todo mediante copiosos diálogos y breves descripciones, la vuelta a la vida civil de dos expresidarios. Uno de ellos es Berto, el narrador de la propia novela, obrero de Turín, y el otro Talino, un hombretón campesino de pocas luces. Al salir de la cárcel, este propone a aquel

DE TU TIERRA

CESARE PAVESE

COL·LECCIÓ «NARRATIVA CONTEMPORÀNEA»

127 PÀGINES / 978-84-8191-913-4 / 15 EUROS

EDITORIAL PRE-TEXTOS, VALÈNCIA, 2008

que lo acompañe a la granja de su padre. Berto aceptará allí un trabajo como mecánico de la trilladora familiar por el motivo mayor que mueve a los personajes: la indiferencia, la improvisación. La novela presenta dos partes claramente separadas por el punto de inflexión en la página 107, cuando Talino degüella a su hermana en medio de una discusión banal. Hasta ese momento, el interés de la novela reside más en la forma de vida de unos campesinos primarios extraídos de la región de las Langhe, que en los focos de tensión narrativa, a saber: la desconfianza entre Berto y Talino, el motivo que ha llevado a Talino a la cárcel, la venganza que alguien le tiene preparada y el interés de Berto por Gisella, hermana soltera de Talino.

A partir del asesinato de Gisella, la novela gana en interés, el reconocimiento y el desvelamiento de la estupidez y violencia de Talino, la terrible simultaneidad de las labores de trilla que no pueden detenerse con la agonía de la joven campesina en una dependencia de la granja, la búsqueda del criminal y la radical incomprensión entre la ciudad y el campo, bien resumido por dos frases de Berto: «Quién te mandó venir al campo. Tu sitio está en Turín», y, en especial, «se pasan la vida trabajando» con

que un turinés como el propio Pavese retrata la vida de la campiña italiana de donde procedía su propia familia.

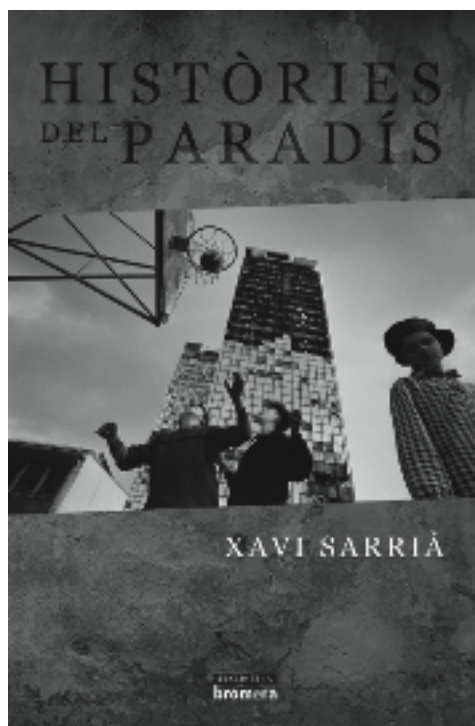
Cuidada y exquisita edición de la editorial Pre-Textos con sólo algunas erratas menores: «ungir» por «uncir» en la página 46, la metátesis «desproticando» por «despotricando» en la 48 y una página, la 56, en que los personajes hablan a diálogo cambiado. Notable la traducción de César Palma, a quien ya conocíamos por sus versiones al español de Italo Calvino o Benedetta Craveri, además del propio Pavese. Una obra, en fin, necesaria para comprender toda la obra de este autor italiano de cuyo nacimiento se cumple ahora un siglo.

□ Miguel Catalán
Lletres Valencianes, nº 25

Com un flaix

Històries del paradís és la primera incursió de Xavi Sarrià en la literatura de ficció. A través d'un recull de relats breus, alguns d'ells força sorprendentors i d'altres, més previsibles, Xavi tradueix la visió fragmentada de la realitat que ens ofereixen els actuals mitjans de comunicació.

HISTÒRIES DEL PARADÍS

XAVI SARRIÀ

COL·LECCIÓ «L'ECLÈCTICA», 159

153 PÀGINES / 978-84-9824-354-3 / 15 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2008

Llegir els relats de Xavi Sarrià (Barcelona, 1977) és viatjar de manera ràpida i fulminant pels drames socials i polítics que colpeixen les últimes generacions arreu del món.

Ara bé, la sensació de perill i drama irremeiable que ens retransmeten dia a dia els mitjans de comunicació du, alhora, una segona sensació de seguretat i benestar, quan ho escoltem de casa nostra estant i pensem que quina sort que tenim que no ens ha tocat a nosaltres, almenys per ara. I dic almenys per ara perquè d'igual manera que es globalitza l'economia, la cultura i la política, també es globalitza la pobresa, el malestar social, la crueltat i la violència. I aquest sentiment de drama latent el transmeten les *Històries del Paradís* en una mena de viatge planetari amb visió mosaic, tan plena de vida com de drama perquè, en definitiva, cap paradís és etern, com ben bé ens han en-

senyat, sinó que el paradís també pot esdevenir infernal.

Per això, Xavi encerta en fer-nos veure que en tota grandesa hi ha un gram de misèria i viceversa, i que en aquesta vida vertiginosa que duem, qui avui es creu Déu, demà descobreix que és un pobre diable i al contrari.

Però a banda d'aquesta inseguretats que comporta una societat globalitzada, i dels temes triats per tal d'il·lustrar-ho en els relats (d'aquell alumne embogit que dispara a tort i a dret a l'institut, de l'adolescència viscuda des dels suburbis, de les pasteres que arriben i de les que no, de la guerra televisada i recreada)..., hi ha també la intenció estilística d'en Xavi Sarrià, que en aquesta primera incursió en la literatura de ficció s'ha descobert –si bé no sempre se'n surt– com un conreador de la frase curta i impactant, i un enamorat de començaments subversius i de finals sorprenents.

Probablement hi té molt a veure la seua dedicació a la música com a lletrista i cantant del grup Obrint Pas. No debades Xavi i els seus tenen ja sis discos publicats i un munt de concerts arreu del món, tant a Europa, com a Amèrica i Àfrica. L'experiència musical, doncs, i el trajecte viscut entre concert i concert conformen un bagatge que, a més de

canalitzar-se en noves cançons, ha trobat ara una nova traducció: el relat breu. De fet, la música i la literatura van juntes de la mà en aquest llibre, on cada narració està precedida d'una citació musical, d'un extracte de cançó o d'una llegenda.

Sia com sia, per a la veu d'Obrint Pas l'una i l'altra són indestriables, i entre elles, la mirada crítica i penetrant observen i contenen el món en un viatge inaturable que pren forma de cròniques diverses, tan carregades de força visual que resulten flaixos literaris, a mena de notícies ràpides i urgents, si bé en aquesta ocasió hi ha una intenció de denúncia més enllà del mer aparador de notícies en què s'han convertit alguns diaris i alguns informatius.

□ Lourdes Toledo
Lletres Valencianes, n° 25

Memòria històrica

Matz Mainka ofereix amb el tercer dels seus àlbums publicats per Edicions de Ponent un relat en la línia dels anteriors, en què la mesquinesa humana a través de la història cobra una dimensió tan omnipresent com d'habitud.

EL RETORNO A NOVOGOROD I

MATZ MAINKA

TRADUCCIÓ DE MIGUEL GARCÍA CARABALLO I MATZ MAINKA

98 PÀGINES / 978-84-96730-26-7 / 16 EUROS

EDICIONS DE PONENT, ALACANT, 2008

Ja vam poder veure en 1928. *Una història de Hamburgo* (ressenyat en el número 7 de *Lletres valencianes*) i *La sospecha* (en el número 12) que les atrocitats de la història universal són un escenari que Matz Mainka domina a la perfecció a l'hora d'encabir les seues narracions, tant pel que fa a l'ambientació com a la personalitat més aviat repugnant de gairebé tots els protagonistes, amarats en unes circumstàncies generalment negres i depriments com poques. És el cas també de diverses situacions d'aquest àlbum, com ara la que presenta la líder religiosa de l'orde teutònic resant de manera inútil just abans de ser brutalment decapitada. En aquest cas, però, la contenció i concisió dels relats anteriors es deixa de banda en benefici d'un plantejament més novel·lesc: la història comença l'any 1242 amb l'atroc derrota d'aquest orde religiós i l'ocultació d'un tresor, i també d'un pergami creat per trobar-lo en un petit crucifix de fusta; continua després amb la intervenció a Rússia de la *División Azul*, l'any 1941, i amb la troballa d'aquest crucifix per part d'un soldat mutilat; i acaba entre alguns dels ambients més miserables de la postguerra espanyola, amb el descobriment del crucifix per part d'un vell erudit i el posterior mercadeig que té lloc entre diversos nazis interessats a fer servir aquestes riqueses ocultes du-

rant segles per finançar el ressorgiment de la seua causa.

Malgrat que el final de l'obra deixa el relat inconclús i se n'anuncia una segona part al revers mateix de l'àlbum, es tracta d'un còmic que segueix en general l'estil marcat per l'autor als precedents i que segurament no decebrà els qui hagen gaudit d'aquells també. S'hi troba a faltar, en general, una narració més centrada, o simplement imatges puntuals amb més força pròpia, com les d'aquells anteriors treballs, encara que les principals virtuts de Mainka, com dèiem, continuen intactes i amb una força idèntica o fins i tot alguns dirien que superior; potser per això mateix caldria conèixer la continuació promesa abans de jutjar massa severament aquesta última aportació d'un autor que segueix demostrant ser un mestre a l'hora de copsar la realitat històrica (aquests documents que, tot i l'estil gràfic volgudament lleig, apareixen reproduïts de manera gairebé exacta: mapes històrics, cartells d'època a les parets...) i d'indagar en les pitjors baixeses humanes (com demostren personatges tan execrables com ara José Espinosa i els nazis refugiats a l'Espanya franquista que l'acompanyen durant un «sopar entre amics» especialment horrible, en el bon sentit de la paraula).

□ Felip Tobar

Lletres Valencianes, nº 25

Més enllà del silenci

El misteri, l'actualitat temàtica i, sobretot, l'especulació entorn de la psicologia complexa dels personatges forneixen *Els silencis de Maria*, la tercera obra de l'alcoià Carles Cortés.

ELS SILENCIS DE MARIA

CARLES CORTÉS

COL·LECCIÓ «ELS ULLALS DE NARRATIVA», 14

222 PÀGINES / 978-84-9795-383-2 / 12,96 EUROS

BROSQUIL EDICIONS, VALÈNCIA, 2008

Carles Cortés (Alcoi, 1968) és professor de literatura a la Universitat d'Alacant. Però la seua faceta acadèmica no es redueix en absolut a les classes sinó que es caracteritza per un gran dinamisme en l'àmbit cultural: Carles Cortés hi ha desenvolupat una trajectòria impecable com a gestor, coordinador i animador cultural. Cal dir també que aquest jove professor alcoià és escriptor. *Els silencis de Maria* és la seua tercera novel·la. Abans li n'havien precedit dues més: *Veu de dona* i *Marta dibuixa ponts*. A més a més, és autor del llibre de contes eròtics *Directe al gra* i de diverses antologies i estudis sobre literatura. *Els silencis de Maria* és una novel·la de personatges. Un home empresonat, Hèctor, acusat d'haver mort la seua dona, Maria, rep la visita inesperada i enigmàtica de Laura que, cada setmana, acudirà puntualment a la cita dels dimecres. Personatges amb una vida turbulenta, tumultuosa, plena de difi-

cultats psicològiques. Per això, un dels temes o motius principals de l'obra és la por, una por existencial i individual, perquè a *Els silencis de Maria* ens trobem que tots els personatges es resisteixen a assumir les seues potencialitats en relació als altres; així, el proïisme hi apareix com un repte impossible d'asimilar, de pair, perquè hom parteix de la mancança personal. Uns personatges complexos, no lineals, que reaccionen de les formes més inesperades i que sorprenden el lector; per això, l'obra de Cortés resulta del tot engrescadora. Novel·la psicològica, també, no exempta de misteri. Novel·la sobre el silenci, que és com dir sobre la incomunicació i els malentesos que presideixen molt sovint les relacions humanes. En aquest sentit, el paral·lelisme entre els deserts d'Àrabia i del sud d'Alacant fa d'al·legoria entorn de la psicologia dels personatges, i li serveix a l'autor per introduir-hi paradigmes de supervivència ben diferents, geogràficament i mentalment allunyats –i que, malgrat tot, expressen neguits i realitats paral·lels.

Narrada en segona persona, i amb l'element o contrapunt d'un diari personal, l'especulació narrativa constitueix un dels fonaments –i de les virtuts– d'aquesta novel·la. No és una novel·la autocomplaent tampoc, sinó que de-

mana la complicitat i la implicació d'un lector actiu, intel·ligent, atent; que s'agrade de la literatura. Els silencis narratius, endemés, sedueixen, diuen molt més, de vegades, que no la paraula directa. I, a més, hi ha una trama ben travada, amb una gamma de temes ben actuals i suggeridors: la violència de gènere, les desigualtats econòmiques arreu del món, la multiculturalitat, la qüestió de la identitat...

Quant a l'estil, cal dir que la prosa d'*Els silencis de Maria* és del tot corpredora i subtil alhora, neta i pulcra ensem, exacta i primmirada. Especialment reeixits són els diàlegs, la qual cosa fa més creïbles els personatges i l'obra sencera –no farem servir el qualificatiu tan insuls de «versemblants».

Per tot plegat, podem afirmar sense vacil·lacions que la de Carles Cortés és una de les veus narratives valencianes més prometedora o, més bé, caldria dir que es ja una veu del present que dignifica el nostre panorama narratiu actual i que, al mateix temps, és una garantia de continuïtat.

□ Juli Capilla
Lletres Valencianes, n° 25